

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS, 70^e JAARGANG NO.10, OKTOBER 2009

ONZE VOGELS

Gebaarde baardvogel

Latijnse naam: *Lubius Dubius*

Nederlandse benaming: Gebaarde baardvogel, ook noemt men hem wel Dubbel tandbaardvogel

Herkomst: De vogels zijn te vinden in west en centraal Afrika, langs de woerkust, centraal Nigeria, Cameroen, Niger en Ghana. Ze houden zich op in hoge bomen en graslanden.

Familie van: spechten, ketelappers en toekans.

Beschrijving: Het is een opvallende grote baardvogel van 26 cm. Hij is vrij dik met een korte nek. De snavel is vrij groot met aan de zijkant hun karakteristieke dubbele tand. Ze hebben een korte staart. Een volwassen vogel heeft een zwarte kruin, staart en rug en een opvallende witte vlek op de rug. Keel en buik zijn rood en een geelachtige ooglap. De flanken zijn lichtgeel/crème, de pop heeft op de buik wat meer rood dan de man en de pop heeft verspreid zwarte stippen op de lichtgele/crème flanken.

Aan de onderkant van de snavel hebben beide vogels een baard. Boven de snavel steken enkele snorharen recht vooruit.

Hun legsel bestaat uit 2 eieren.

Hun roep is een grommende "schrawk" of men hoort "keks keks".

De voeding in het wild: In het wild houden ze zich in leven met insecten, vijgen, bessen en allerhande fruit. Ook pakken ze wel eens kleine hagedissen.

Mijn ervaring met de Lubius Dubius (gebaarde baardvogels):

Op het internet werd een stel van deze vogels aangeboden. Ik werd opslag verliefd op deze bijzondere vogels. Je vindt ze prachtig of lelijk, volgens mij is er geen tussenweg.

Helaas ging deze koop niet door. Na veel zoeken, ze waren 2 à 3 jaar geleden heel erg schaars, kon ik via een handelaar er aan komen. Er werd een afspraak gemaakt en ik kon ze komen bekijken. Ze zagen er goed uit, maar waren wel erg schuw. Hij vroeg een aanzienlijk bedrag, maar..... ik was verkocht. Toen wachtte mij nog een onaangename verrassing, want er moest nog btw over dat bedrag betaald worden. Nu werd het wel heel erg duur, maar na een poosje denken, toch maar gekocht.

Het nestblokje namen we ook mee, uiteraard tegen betaling..... Het nestblok was erg klein, binnenin 20 x 20 cm, de hoogte was 50 cm. Bij de handelaar zag ik ze regelmatig in het blok gaan, zeg maar prop-pen.....

Thuis gekomen gingen ze in een nachtblok van 2 meter x 60 cm x 50 cm met een buiten verblijf van 3 meter x 90 cm x 2 meter. Dit hebben ze minimaal nodig, omdat het goede vliegers zijn.

De volière is beplant met fruitboompjes, deze laten ze gewoon met rust. Als het regent hippen ze door de fruitbomen heen, zodat ze lekker nat

worden. Badderen heb ik ze nooit zien doen.

Voor de rest staan er enkele rotte boomstammen in. Deze hebben ze nodig om te hakken met hun snavel zodat de snavel in conditie blijft en niet door groeit. Ook maken ze hun nest in deze boomstammen. Bij deze raad ik u dan ook echt aan om voor deze vogels geen houten volière te bouwen. Deze zal zo gesloopt zijn.

Er was mij verteld dat het een jong paar was en dat klopte ook wel. Ze zijn in het begin oranje tot vaal rood van kleur, dit werd later rood. De pop was goed herkenbaar aan de flanken, op het crème/witte gedeelte zag je enkele zwarte stipjes. Dat is ook het enige onderscheid tussen de man en de pop, voor de rest lijken ze als 2 druppels water op elkaar. De vogels kwamen goed de winter door. De temperatuur in het binnen verblijf was ong. 8 a 10 graden. Bij 2 graden boven nul liet ik ze in de buitenvolière. Mij is gebleken dat het goede, sterke vogels zijn. In het najaar en de winter sluit ik ze 's avonds wel op in het binnenhok (rekening houdend met bepaalde weersomstandigheden) waar ze 's avonds slapen in een berken broedblok.

Intussen wilde ik nog een koppel aanschaffen, maar in de Benelux kon ik niets vinden. Na veel zoeken kon ik een overjarig koppel in Frankrijk kopen. De vogels kwamen na een lange reis in augustus 2007 aan. Opvallend was dat deze vogels minder schuw waren. In het voorjaar zag ik deze vogels treden, en ja hoor, in mei waren er 2 bevruchte eieren. Deze lagen in een berkenblok in het nachthok. Gelijkijdig brak onze vakantie aan. Na thuiskomst waren de verwachtingen hoog gespannen. Maar helaas.... Het noodlot was toegeslagen. Het luijke van het nachthok was dicht geklapt en de verzorger had dit niet doorgehad. Achteraf bleek na sectie door de dierenarts dat ze allebei hun nek hadden gebroken. Waarschijnlijk hebben ze zo hard tegen het luijke van het nachthok aangevloegen, om binnen te kunnen komen, dat ze hun nek hebben gebroken.

Ik was er enkele dagen ziek van.

Het eerste paar zag ik in april 2009 treden. De man maakte er niet veel van, en ik dacht, ze zijn nog te jong.

Maar niets was minder waar..... Het gedrag van de pop veranderde. Ze begon druk te hakken in een verrotte boomstam met een diameter van 25 cm.

Ze moest al het werk alleen doen, de man keek ernaar en geloofde het wel.

Eind april zag ik de pop niet meer en ze zat dus in de boomstam. Ik kon er nu wel van uit gaan dat er eieren waren. Nu werd het rekenwerk. Half mei gingen we weer op vakantie, nu had ik voorzorgsmaatregelen getroffen en alle luijkes vast geschroefd.

Bij thuiskomst hoorden we nog niks. En ja hoor, een week later, eind mei, hoorden we gepiep. Na een aantal dagen leek het wel of we meer gepiep hoorden. Zouden het er misschien 2 kunnen zijn? We waren erg nieuwsgierig maar moesten geduld hebben.

Het waren perfecte ouders, ze voerden de jongen voorbeeldig en vloegen af en aan met voer.

Het broeden nam de pop grotendeels voor haar rekening, wel loste de man regelmatig af, zodat zij een minuut of 5 kon ontspannen, ze vloog dan wat rond om haar vleugels te strekken.

Zelf houd ik ze op 80% fruit, laag ijzerhoudend universeelvoer en enkele meelwormen (maar pas hiermee op, zie verderop in het verhaal). Hun fruit bestaat uit vooral druiven, kiwi, peer, tomaat en gekookte wortel. Dit alles wordt fijn gesneden. Mijn ervaring is dat het kieskeurige eters zijn. Banaan wordt bijvoorbeeld niet aangeraakt.

Begin juli, ik was gelukkig thuis, zag ik de man vechten met de pop.

Ik besloot de man op te sluiten in het nachthok. Na 6 uren heb ik hem weer losgelaten bij de pop, maar al snel begon hij weer. Mijn besluit stond vast, hij moest naar een andere volière. Waarschijnlijk lag het probleem bij het overvloedig voeren van meelwormen voor de jonge vogels. Maar ja... de pop stond er nu helemaal alleen voor.

Geen nood, ze deed het grandioos. Af en aan vloog ze met voer naar het nest.

Ongeveer 2 weken voordat de jongen uitvlogen begon de pop vele malen per dag met haar snavel heen en weer te kloppen in het gat in de boomstam, om de jongen eruit te lokken.

Eindelijk werd ons geduld beloond, een week nadat ik de man uit de volière heb gehaald kwam er een jong met zijn kop uit de stam. Een prachtig gezicht!

Het duurde 3 dagen voordat het jong er helemaal uitkwam.

En verrassing... de andere dag kwam nummer 2 om de hoek kijken. Ze zagen er prachtig uit, groot, goed in de veren en de kleuren waren ook al mooi. Ze hebben in totaal ongeveer 60 dagen in de stam gezeten.

Het waren geen stuntelaars, vanaf de 1e dag vloegen ze, alsof ze dat al jaren hadden gedaan, onbegrijpelijk!

Ik weet nog niet of er een pop bijzit, omdat het nergens te vinden is wanneer de pop de zwarte spikkels ontwikkeld.

Eén vogel is zeer beslist een man, die heeft minder rood op de borst. Voor mij was het een geweldige ervaring om deze 2 vogels op stok te krijgen.

Ik kan het een ieder aanraden om het eens met deze vogels te proberen. Zelf woon ik in een woonwijk, deze vogels geven totaal geen geluids-overlast. Een groot deel van de dag zijn ze in beweging en onafscheidelijk van elkaar.

Waar u wel rekening mee moet houden is dat het fruiteters zijn, en dat geeft wel meer werk.

Mochten er vragen zijn dan kunt u mij altijd telefonisch bereiken op 0172-426333

Tekst en foto's Fons Roeland

Over kanaries gesproken

De Duitse kuif kanarie

Het is niet voor het eerst dat in "Onze Vogels" een artikel over Duitse kuif wordt gepubliceerd. Deze keer hoop ik u te informeren over deze leuke combinatie van een kleur-/postuur kanarie. Ja, ik maak de combinatie tussen die twee en denk met reden! Recent is aan het bestuur van de N.B.v.V. gevraagd of deze kanarie nu bij de kleur- of bij postuurkanaries moet worden ingedeeld en natuurlijk was hun antwoord dat hij bij de postuur is ingedeeld en daar ook thuis hoort. Persoonlijk moet ik als kanarieliefhebber zeggen dat hij wel formeel bij de postuur hoort, maar het zou zo maar kunnen dat het onderbrengen bij de kleur géén gek alternatief zou zijn. Ik baseer die uitspraak op de volgende jarenlange ervaring;

Duitse kuif rood schimmel
foto Piet Onderlinden

- Een Duitse kuif gladkop kanarie is niet van een kleurkanarie te onderscheiden.
- Je kunt deze kanarie anders dan bijvoorbeeld de Closter Consort (gladkop) t.o.v. de Closter Corona (kuif) niet eens bij de postuur inzien, bij elke andere postuur kanarie is dit wel het geval.
- Hij wordt in alle kleurslagen gevraagd, wat voor geen enkele andere postuurras van toepassing is.
- De vorm is buiten de kuif bijna voor 100% gelijk aan die van een kleurkanarie.
- Een gespecialiseerde keurmeester postuur zal bij het moeten beoordelen van een Duitse kuif in een niet lipochroom kleur (wit, geel of rood) vrijwel zeker een collega kleurkanarie keurmeester moeten raadplegen, die hem zal adviseren, om alvorens tot de beoordeling van de bewuste vogel over te gaan.
- Voor het fokken van Duitse kuif kanaries kan met door het aanschaffen van een willekeurige kleurkanarie en deze te paren aan een Duitse kuif met kuif van dezelfde kleurslag Duitse kuifkanaries fok-

ken, dit kan bij geen enkele andere postuurkanarie. Voorkeur blijft wel een kleurkanarie met Duitse kuif bloed de zgn. Duitse kuif gladkop.

Met bovenstaande in het achterhoofd, vraag ik me serieus af of we niet in overweging moeten nemen op het eerder ingenomen standpunt terug te komen. Ik noem dit voortschrijdend inzicht dat binnen de vogelwereld trendsettend genoemd zou kunnen worden en waar, mijns inziens, zelfs respect mee zou kunnen worden afgedwongen. Daarnaast wordt er recht gedaan aan de helft van alle Duitse kuiven, de gladkoppen. Genoeg gefilosofeerd over de indeling, kleur of postuur van de Duitse kuif, we gaan over naar een stukje geschiedenis. De Duitse kuif is een kleurkanarie met een kuif. Eerst na 1950 hebben de Duitsers getracht met deze Duitse kuif kanarie een eigen ras te scheppen. Voor die tijd waren er waarschijnlijk helemaal geen Duitse kuif kanaries in Duitsland. De kuifkanarie stamt dan ook bijna zeker af van de Nederlandse gekuifde zangkanarie (die we natuurlijk ook nog steeds hebben) en die in Duitsland werd gepaard aan rood factorige kanaries. Door twee liefhebbers in Duitsland zijn tekeningen gemaakt, in 1963 door Karl Neunzig en in 1967 door Herman Heinzel, beide tekeningen zijn aan elkaar verwant en beide personen spreken over een kleurkanarie met een kuif.

De STANDAARD voor een Duitse kuifkanarie;

- **KUIF** **30 punten,**
  - Ovaal van vorm en goed gesloten, afhankelijk tot aan de snavelbasis, juist boven het oog blijvend.
  - De kuif moet zo goed als mogelijk aansluiten in de nek.
  - Het middelpunt zo klein mogelijk en centraal geplaatst.
- **KLEUR** **20 punten,**
  - Met uitzondering van de kuif gelden dezelfde eisen als voor de kleurkanarie.
  - In de kuif zijn alle kleuren toegestaan, lipochroom en melanine zo egaal mogelijk verdeelt.
- **VORM en GROOTTE** **15 punten,**
  - Kleuranarietype, borst niet te zwaar, rug licht gewelfd.
  - De vleugels goed gesloten.
  - Lengte 14 cm.
- **Bevedering** **15 punten,**
  - De bevedering moet goed aangesloten en strak tegen het lichaam worden gedragen.
- **Houding** **10 punten,**
  - Onder een hoek van 60 o.
  - Levendige presentatie.
- **Conditie** **10 punten,**
  - Gezond, rein en ongeschonden.

We bekijken elk onderdeel afzonderlijk.

Eerst algemeen; Een Duitse kuif kanarie onderscheidt zich van alle andere postuurassen, omdat hij als enige postuurvogel de kwaliteiten van de kleurkanarievogel combineert met het dragen van een kuif. Hieruit vloeit dan ook voort dat een zogenaamde Duitse kuif gladkop niet van een kleurkanarie is te onderscheiden en bij inzending bij een willekeurige tentoonstelling (ook de bondskampioenschappen) als 'gewone kleurkanarie' wordt beoordeeld. Mogelijk is daardoor ook recent de waardering van punten toekenning herzien en zien we sinds 2008, de COM in Hasselt België, dat de waardering van de kuif, die tot dan toe met 20 punten evenals de kleur met 20 punten werd gewaardeerd nu (jammerlijk genoeg?) is verhoogd naar 30 punten. De kuif is in zijn vorm licht ovaal en in overeenstemming met de kopvorm van de kleurkanarie, met een middelpunt in het centrum van de bovenzijde van de kop. De vorm van de kuif ligt als een hoefijzer op de kop en sluit via het achterhoofd naadloos aan in de nek zonder opstaande veertjes. Vaak heeft de kuif melanine bezit en aan de achterzijde aansluitend in de

Over kanaries gesproken

nek het eens zo kenmerkende putje, onbevederde gedeelte, wat met de laatste aanpassing in de standaardis niet meer zichtbaar mag zijn. De kwaliteit van de kleuruiting is exact gelijk aan de overeenkomende kleurslag bij de kleurkanaries. Gevraagd wordt een krachtig uitziende vogel met een mooie kop en een licht invallende nek overgaand in een enigszins gewelfde rug met een volle enigszins ronde borst. De vleugels liggen strak tegen het lichaam zonder dat de punten hiervan elkaar op de rug kruisen en de staart is goed gesloten, eindigend met een lichte V tekening. Het geheel moet een iets gedrongen beeld geven waardoor het lijkt of de vogel iets aan de kleine kant is. De grootte is 13,5 tot 14,5 cm gemeten van snavelpunt tot uiteinde van de staart. De houding is 60 graden gemeten vanuit de zitstok. Beoordeling van de kuif was 20 nu 30 punten; De basis is de ovale (hoefijzer) vorm van de kuif, evenals bij de kleurkanarie moet men letten op een mooie gewelfde kop bij de gladkoppen die de vorming van een goede kuif gunstig zal beïnvloeden. Bij platte koppen ligt de kuif niet mooi afhankelijk, met als gevolg enkele opstaande veertjes in de overgang aan de achterzijde van de kuif naar de nek. De kuif moet vanuit het middelpunt van de kop vertrekken. Vanaf de zijkant bezien moet de veerlengte van de kuif gelijk zijn waardoor een rechte lijn ontstaat welke boven het oog eindigt en aan de bovensnavel tot halverwege reikt. Richting het achterhoofd-nek moet deze glad en vloeiend in de hals-nek bevedering overgaan. De kuif heeft in tegenstelling tot de ronde kuif bij de Closter Consort een ovale vorm en ligging in overeenstemming met de kopvorm van de kleurkanarie. Vanuit het centrum/middelpunt van de kuif moeten de veren zich enigszins vlak vallend naar de buitenzijde richten. In het ideale geval bevindt zich het middelpunt van de kuif recht boven het oog, dan wel enigszins daarachter. Zodra het middelpunt zich naar voren begeeft ontstaan onregelmatige kuiven met vaak een onvolledige/opstaande of gebroken vorm aan de voorzijde van de kop. Ook de veerlengte is van belang, bij te korte bevedering ontstaat een niet volledige of mooi afhappende kuif en bij te lange bevedering vormt de kuif zich te veel als een losse niet mooi samenhangende gevormde kuif. De juiste lengte van de kuifveer laat zich eenvoudig beoordelen door de Duitse kuif vanaf de zijkant te bezien, het oog moet duidelijk zichtbaar blijven. Het vroeger zo kenmerkend kleine naakte/onbevederde plekje in de nek zal door de keurmeester enigszins tolerant worden beoordeeld, maar gezegd moet worden dat vogels die een mooi gesloten nekbavedering bezitten een hogere waardering zullen krijgen.

Kleur 20 punten;

De beoordeling van de kleur is precies gelijk als die van de kleurkanarie en in overeenstemming met de te vergelijken kleurslag, met uitzondering van de kuif. Bij lipochroom wit/geel en rood factorige kanaries, wordt pigment bezit in de kuif getolereerd. Deze kan bestaan uit een volledig zwarte kuif, welke ik zelf nog nooit heb gefokt. Of een kuif met een goed verdeeld/gesprengeld melaninebezig. En natuurlijk de ongepigmenteerde kuif, waaraan mist aan alle overige eisen is voldaan door de keurmeester meestal de voorkeur wordt gegeven. De mooiste gesprengelde kuiven ontstaan uit jongen die in het nest een volledig gepigmenteerde kuif laten zien, die zich dan na de rui, (jammer genoeg vind ik) ontwikkelen tot een egaal gesprengelde kuif. Andere vormen van pigmentbezig met meer dan 20 % melanine, welke zich dan vooral als onregelmatig pigment/melanine bezit in de kuif laat beoordelen of welke te ver doorloopt in de nek kunnen als bont worden beoordeeld. Deze kuiven zullen overeenkomstig de standardeisen streng worden gestraft, dan wel de vogel zal in het geheel géén punten toegekend krijgen. Voor het overige bezit aan kleur, moet die volledig gelijk zijn aan overeenkomstige kleurkanaries, diep van kleurtint, zuiver en egaal, over het gehele lichaam verdeeld met goed doorgekleurde vleugel en staartpenen en bij schimmelvogels met een mooi fijn, kort en egaal schimmelbezig gelijkmatig verdeeld over het gehele vogellichaam. Echter de Duitse kuif kanarie komt er in vergelijk met een kleurkanarie bekaaid van af

met een waardering van slechts 20 kleurpunten, daar waar de kleurkanarie met een maximum van 55 punten! gewaardeerd kan worden. Zelfs als je de puntenaantallen voor kleur en kuif bij elkaar zou optellen blijft er een verschil van 5 punten bestaan, te weten 30 voor kuif en 20 voor kleur totaal 50 punten. De diepte van de kleur geel of rood wordt door het bezit van melanine in de kuif positief beïnvloed. Immers je spreekt van bond bezit als je de vogel zou vergelijken met een kleurkanarie. De ervaring leert ons dat bonte vogels vaak dieper van kleurtint zijn.

Vorm en grootte 15 punten;

De kopvorm is behalve de kuif gelijk aan die van de kleurkanarie, redelijk fors goed gewelfd en staande op een overeenkomstige stevige nek met een licht gewelfde rug. De borst is enigszins vol en rond van vorm. Wel moet duidelijk gelet worden op te volle zgn. puntborsten. De vleugels moeten strak tegen het lichaam gedragen worden en de punten mooi tegen elkaar op de rug liggen. De staart is goed gesloten symmetrisch van vorm met aan het eind uitlopend met een kleine V tekening. In deze tijd zou de beoordeling van dit totaalbeeld geen enkele discussie meer hoeven op te leveren. Het is overduidelijk een kleurkanarie met een kuif. De grootte (lengte) is gemeten van snavelpunt tot staartpunt gemiddeld 14 cm.

Bevedering 15 punten;

De bevedering is volledig, gaaf en glad tevens ligt de bevedering strak en aaneengesloten tegen het lichaam gedragen. De staart is goed gesloten symmetrisch met een kleine V vorm aan het einde. Ook hier past de verwijzing naar de kleurkanarie i.v.m. alle onderdelen die van invloed zijn op de beoordeling door de keurmeester. Speciale aandacht krijgt de kuif overeenkomstig bij dit onderdeel beschreven.

Houding 10 punten;

De houding van de Duitse kuif is ten opzicht van de stok 60 o. Het gedrag moet monter en levendig zijn de houding fier en opgericht. Vooral rustige vogels zullen (naast het bezit van alle positieve kwaliteiten) op de keurtafel de keurmeester verleiden om de vogel met een puntje meer te waarderen.

Duitse kuif wit recessief

foto Theo van Kollenburg

Conditie 10 punten;

Anders dan bij de kleurkanaries is voor dit onderdeel het dubbele aantal punten beschikbaar. ("Ze moesten die 5 punten die ze bij de kleur 'te kort' hebben gegeven toch ergens kwijt"). We spreken hier over volledig gezond, rein en zonder gebreken.

Het fokken met Duitse kuif kanaries.

Om Duitse kuif kanaries te fokken is het niet per se nodig een koppel Duitse kuif kanaries aan te schaffen, al hoewel dat natuurlijk de voorkeur heeft. U begrijpt het al, het wordt wat moeilijk om een gladkop Duitse kuif tussen al die andere kleurkanaries te kunnen onderscheiden. Gelukkig is de vererving van de Duitse kuif, in dit geval de gekuifde kanarie dominant over niet kuif, dat wil zeggen dat uit een paring van een niet kuif kleurkanarie of gladkop Duitse kuif maal een gekuifde Duitse kuif kanarie, zullen er vrijwel altijd gekuifde nakomelingen naast gladkoppen 'kuifbloedige' jongen in het nest liggen. Het is dan afhankelijk van de mate van dominantie van de gekuifde kanarie (man of pop, dat is om het even) of en hoeveel gekuifde jongen er geboren worden. Ook de mate van kleur en pigment uiting zal in de aanleg van beide vogels en daarmee in de uiting van de jongen zichtbaar worden. Bij de fok van Duitse kuif kanaries zal je ondervinden dat bij de koppeling van een vogel met geen enkel spoorje melanine in de kuif, nog bij de andere ouder vogel, je toch in het nageslacht vaak in het nest kuiven met pigment kunt verwachten. Je ontdekt dan, als de stoppeltjes van de veren zichtbaar worden, zwarte, bruine of een lichte melanine uiting in het nest bij de groei van de kuif op de kop van de jonge vogel. Het leuke is dan dat je de genetische aanleg (zwart, bruin, agaat of isabel) dus direct terug kan zien bij de jongen, iets dat bij elke lipochroom kleurkanarie ook van toepassing is, maar wat je 'helaas' echter vrijwel nooit waar kunt nemen, tenzij je natuurlijk bonte jongen in het nest aantreft. Bij de Duitse kuif is het melanine bezit en daarmee de kleur van het pigment vrijwel altijd voor de jeugdruï in de kuif te zien. Na de ruï is het gewoon dat veel, zo niet bijna al het pigment uit de kuif, min of meer is verdwenen, zo niet flink is gereduceerd. We kunnen hiermee ons voordeel doen, n.l. de zwart serie, zo die zichtbaar wordt gebruiken om de veersterkte te verbeteren, de bruinserie zo die zichtbaar wordt gebruiken we om de vorm te verbeteren. Ook zullen we de veerlengte scherp in de gaten moeten houden. Immers de kuif moet mooi tot bijna op de bovensnavel en nog juist boven het oog vallen en dat kan niet met een te korte bevedering. Maar ook met een te lange bevedering krijgen we moeilijkheden en niet alleen een overmatige vallende kuif, maar ook alle andere uitingen van een te lange bevedering bij de kanarie, zoals te losse flanken of pluizige bevedering of een niet strakke buik/broek bevedering zijn het gevolg van te lange bevedering en zal zijn ontstaan door een verkeerde koppeling van oudervogels. Het is daarom van belang bij het samenstellen van fokparen hier rekening mee te houden.

Duitse kuif geel schimmel
foto Piet Onderlinden

Dit geldt overigens voor alle kleurkanaries en is simpel te controleren, n.l. door uit het midden van de flank een veertje te trekken, deze vochtig te maken en in z'n geheel met spoel en al te meten. De lengte moet dan tussen de 3,5 en 4,0 cm liggen om een goed fokresultaat te verkrijgen. In de praktijk betekent dit dat we vogels die iets lang bevederd zijn zo rond de 4,0 cm altijd koppelen aan een kort bevederde vogel van dicht bij of zo liever zelfs net onder de 3,5 cm. Zelf hou ik een gemiddelde veerlengte van 3,6 cm aan. Dus een lang bevederde van bijvoorbeeld 4,1 met een partner paren die onder de of dicht bij de 3,0 cm veerlengte heeft, om zo op een gemiddelde van 3,6 te komen. Beter nog is beide vogels tussen de 3,4 en 3,6. Je hebt dan een groter aantal gelijk bevederde nakomelingen die als ze kuifdragend zijn betere kuiven bezitten. Maar ook voor 'gewone kleurkanaries' (de gladkoppen bij de Duitse kuiven) kan je er je voordeel mee doen.

Het spelen op shows met de Duitse kuif

Nadat de Duitse kuif kanarie gedurende de zomer in een liefst ruime vlucht goed heeft kunnen ontwikkelen en goed door de ruï gekomen is wordt het tijd om de geschikte tentoonstellingsvogels eens goed te gaan bekijken en deze kansrijke vogels ruim zes weken voor de bewuste tentoonstellingsdatum op te kooien. De mogelijk beschadigde bevedering wordt verwijderd en zal binnen zes weken weer compleet aangegroeid zijn. Bevuilde bevedering wordt gewassen en tussendoor wordt regelmatig een bad al of niet met badzout aangeboden. Als vogels onrustig zijn wordt aan de voorzijde van de tentoonstellingskooi een plastic hoesje geplaatst. De zitstokken kunnen tijdelijk worden verlengd, waardoor de behoefte om tegen de tralies aan te springen wordt onderdrukt. Ook wordt in deze periode afhankelijk van hun conditie de voeding aangepast. U begrijpt dat te vette vogels zullen moeten vermageren en hun 'baasje schraalhans' zal daar een zeer belangrijke rol in moeten nemen. Bij onrustige vogels zal het hennepzaad uit de voeding moeten worden verwijderd en bij magere vogels zal het kanarie zaadmengsel moeten worden aangevuld met ei-kraftvoer en een beetje gebroken gepelde haver of gewoon een beetje havervlokken waar we havermoutpap van koken. Twee (bij witte vogels) of drie (bij gele en rode vogels) dagen voor de show zal de vogel moeten worden gewassen of ten minste zullen te poeltjes en ring moeten worden gereinigd. De kuif krijgt natuurlijk het meeste aandacht, immers daar zijn de meeste punten mee te verdienen. Vrijwel altijd zijn er van die veertjes die een andere kant opwijzen en daarmee de keurmeester op het verkeerde been zetten om zuinig met de puntjes om te springen. We verwijderen die voorzichtig met een pincet. Ook als de kuif gesprekeld is en op een punt nog te veel pigment bezit heeft en daardoor dreigt een bond karakter te gaan vertonen, kunnen we die verbeteren door een of meerdere veertjes te verwijderen. Doe dat wel in de week voor de tentoonstelling, want anders loop je het risico dat als je het bijvoorbeeld al vier weken voor de show doet, er de stoppeltjes van de nieuwe veren zichtbaar zijn. Geef op de laatste dag wat extra vitamine C (weerstandsvitamine) in het water om de tijdelijke veranderde omstandigheden die de vogel moet ondergaan beter aan te kunnen. Ik hoop dat de Duitse kuif/kleurkanarie wat meer in de belangstelling van de liefhebber komt, immers het is de enige en unieke kanarie waarmee u in één nest zowel kleur als postuur kanaries kunt fokken en dat kan bij geen enkele andere kanarie. Veel succes ermee en ik hoop op veel liefhebbers die deze uitdaging met mij aan willen gaan.

Cees diepstraten. cees@diepstraten.net

K.B.O.F. "DE WITTE SPREEUWEN"

Het beste en meest gelezen **Belgisch Ornithologisch tijdschrift** voor vogelliefhebbers en kwekers. Verschijnt maandelijks. Oplage 25.000 exemplaren alleen in Vlaams België. Het bevat 80 pagina's, prachtig geïllustreerd, boordevol wetenschappelijke tekst, over huisvesting, kweken en verzorging. **Jaarabonnement: € 26,75.** Betaling: op rekeningnr. 67.32.33.790 bij de ING bank te Tilburg. t.a.v. de heer A. TRUYTS, Alg. Nat. Penningmeester K.B.O.F., Witte Gracht 90, 2222 HEIST OP DE BERG. Gratis proefnummer op schriftelijke aanvraag bij: Paul Achten, Everslaarstraat 78, 9160 LOKEREN. E-mail: ledenadministratie@kbof.be

(ingezonden brief)

LIPOCHROOM en/of GRONDKLEUR KEUREN IN SCHAAL 4

(Wat moeten wij als liefhebber hiermee?)

Als kweker van zwartgeel zit mijn tentoonstellingsseizoen er weer op. Op zich is het een zeer goed seizoen geweest, maar een aantal zaken op de keurbriefjes zijn mij niet geheel duidelijk. In dit artikel wil ik mij echter beperken tot het keuren van het lipochroom. Op de keurbriefjes van een tachtigtal vogels die ik inzond, stonden een aantal opmerkingen over lipochroom en/of grondkleur (Zie tabel hieronder) die ik om twee redenen niet thuis kan brengen:

1. Het verschil tussen lipochroom en/of grondkleur is niet duidelijk.
2. Er is kennelijk geen uniformiteit binnen het keurmeestersgilde over de te gebruiken opmerkingen.

Om een duidelijker beeld te krijgen over de keuring van de rubriek lipochroom heb ik me in deze twee factoren die bij de keuring een rol spelen, verdiept. De standaard is hierover volgens mij niet duidelijk en verwarrend. In de keurtechniek van de kleurrubrieken van schaal 4 lees ik:

In schaal 4 wordt in de 2^e rubriek ("Lipochroom") alleen de lipochroomkleur geïsoleerd. We geven in deze rubriek enkel en alleen punten voor de zuiverheid en de diepte van de kleur.

Kijk ik verder in de standaard dan lees ik:

"De grondkleur wordt beoordeeld in de rubriek waar de fout zich voordoet. Als de grondkleur te licht is door te weinig aanwezigheid van melanine of niet waarneembaar door te veel aan melanine, dan wordt dit bestraft in de rubriek "melanine". Wanneer de grondkleur niet goed waarneembaar is als gevolg van het feit dat het lipochroom te zwak is, wordt dat beoordeeld in de rubriek lipochroom.

Onder lipochroom wordt verstaan de gele vetstofkleur in de bevedering.

Onder grondkleur wordt verstaan: De combinatie van de lipochroomkleur geel met het melaninebezuig. Dit betekent dat de kleuruiting (de tint) van het lipochroom beïnvloedt wordt door het aanwezige eumelanine en pheomelanine. De grondkleur bevindt zich onder meer tussen de bestreping, in de contourveren (borst- rug- en dekveren) en in de randen van de vleugel- en staartpennen. Bij het keuren wordt als eis gesteld dat er geen pheomelanine (geen bruin) zichtbaar mag zijn, maar verweven moet zijn in de grondkleur. Als we nu weten dat in de rubriek lipochroom alleen de lipochroomkleur geïsoleerd wordt, werpt zich de vraag op: hoe doen we dit? Aangezien het lipochroom verweven is met het melaninebezuig, zullen we nooit de zuivere lipochroomkleur kunnen waarnemen. De lipochroomkleur is immers geel en de waarneembare kleur in de grondkleur is groen. Waarbij de tint afhankelijk is van de hoeveelheid en de verhouding van het melaninebezuig.

In mijn visie is het lipochroom niet als zelfstandige factor te waarderen, omdat de zuivere vetstofkleur geel niet aanwezig is bij de zwartgele kanarie. Het lipochroom dat we waarnemen, is altijd een mengsel van geel, zwart en bruin. De tint hiervan is (qua donkerte) afhankelijk van de hoeveelheid melanine.

Uit het voorgaande blijkt verder dat de lipochroomfactor in twee rubrieken in punten tot uitdrukking kan komen. Namelijk:

Rubriek melanine: -Als de grondkleur te licht is door te weinig aanwezigheid van melanine of niet waarneembaar door te veel aan melanine, dan wordt dit bestraft in de rubriek "melanine".

Rubriek lipochroom: Wanneer de grondkleur niet goed waarneembaar is als gevolg van het feit dat het lipochroom te zwak is, wordt dat beoordeeld in de rubriek "lipochroom".

Kan het nu zo zijn dat deze lipochroomfactor in deze beide rubrieken puntenaftrek tot gevolg heeft?

De opmerkingen op het keurbriefje geven in combinatie met de punten hierin weinig houvast, gezien de verscheidenheid aan opmerkingen. Opmerkingen zoals hieronder opgenomen kom ik tegen op het keurbriefje.

Goede lipochroomkleur	Goede lipochroomtint
Lipochroom goed egaal	Lipochroom kan nog egaler
Lipochroom wat vlekkelig	Vlekkelig lipochroom
Lipochroomtint egaler zie kopje	Lipochroom kan dieper van kleur
Lipochroomkleur kan dieper van tint	Lipochroom moet dieper
Lipochroomkleur tussen rugbestreping moet iets duidelijker	Laat geen lipochroom zien in de rug
Lipochroom loopt licht weg in onderlichaam	Lipochroomtint kan verder doorlopen in onderlichaam
Wel diepgeel	Tussen rugbestreping nog bruin
Toont wat veel pheomelanine tussen rugbestreping	Onregelmatige kleur op de borst
Licht in borst en onderlichaam	Er is geen grondkleur meer zichtbaar
Kan egaler van geel (zie broek)	Opbleking naast snavel + bef
Is goed diepgeel en schimmel	Rovensnavel niet zuiver van kleur

Wat is nu mijn "probleem" met deze opmerkingen? In welke rubriek moet ik deze opmerkingen plaatsen. In welke rubriek hebben ze gevolg voor de waardering? Als kweker moet ik toch iets met deze opmerkingen kunnen doen? Kan iemand mij dit dilemma uitleggen. Misschien is het erg eenvoudig, maar voor een eenvoudige liefhebber als ik is het toch wel moeilijk.

Suggestie: Breng enige standaardisering aan in de opmerkingen die op het keurbriefje komen en geef aan in welke rubriek gestraft of beloond wordt.

Harrie van Rooij

RIMO apparatuur voor professionele diervoorzorg

De beste verlichting voor uw vogels: True-Light zonlicht:

- Vrolijke, sociale en levende vogels
- Beter broedresultaat,
- Minder plukken, kannibalisme
- U ziet de echte kleuren
- Minder stofwisselingsziekten

Verkrijgbaar in 11 (60-90-120 en spaarlamp) met uniek uv doorlatend natriumglas. Dankzij lange levensduur goedkoper dan andere "daglichtlampen". Lees de ervaringen op onze site.

Bestel nu onze vernieuwde gloeilampdimmervoor slechts € 59,-.

Type RIMO 250 (bestelnr 1702) Dimt tot 250 W. aan gloeilampen; Werkt in combinatie met een schakelklok; 2 jaar garantie; Verzendkosten € 6,50 (na vooruitbetaling).

Broedmachines en toebehoren, hygro-thermometers, schouwlampen, Elstein warmtelampen, luchtbevochtigers, luchtreinigers/ionisatoren, voederspuiten en -naalden, Minigard schrikdraad, kafmolen.

1 adres voor alles (telefonisch, via internet, bezoek op afspraak) betrouwbare merken, uitstekende prijzen, service en garantie, 24 uur levering binnen Nederland, verzending binnen heel Europa gratis folder op aanvraag.

STATIONSSTR 55 BEST
0499-393797 INFO@RIMO.NL

meer info | bestel op
www.RIMO.nl

Vogelpsychologie (deel 1)

Geschreven door Jan Haarman

Wie er de tijd voor neemt om zijn/haar vogels regelmatig en geduldig te observeren, zal merken dat er, ook tussen vogels van dezelfde soort, verschillen zijn in aard en gedrag. Ze hebben als het ware een persoonlijkheid. Als liefhebber zie je dat en weet je dat, maar ook wetenschappers houden zich hiermee bezig. In de voorbije jaren hebben biologen en psychologen elkaar gevonden op de bestudering van overeenkomsten tussen gedrag van mensen en dieren. Een bevinding bleek direct al heel handig: bij onderzoek naar de persoonlijkheid van dieren zijn voor een flink deel dezelfde methoden bruikbaar als bij mensen.

Persoonskenmerken

In de psychologie worden vaak vijf gezichtspunten gebruikt om de persoonlijkheid van mensen te beschrijven en te testen.

1. Extrovert tegenover introvert (naar buiten gericht / in zichzelf gekeerd)
2. Vriendelijk tegenover brutaal
3. Evenwichtig tegenover zenuwachtig
4. Openstaand voor ervaringen tegenover vooringenomenheid
5. Zorgvuldig berekenend tegenover impulsief.

Men heeft geconstateerd dat verschillende diersoorten op de eerste vier van bovengenoemde gezichtspunten aantoonbaar verschillen. Voor berekenendheid werd alleen bij chimpansees bewijs gevonden. Maar er zijn wel degelijk brutale guppy's, agressieve, passieve

en verlegen inktvissen. Alleen uit een dier zich natuurlijk anders dan een mens. Een mens die laag scoort op extrovertheid ontloopt feestjes, een introverte inktvis blijft in zijn schuilplaats als het voedertijd is.

Koolmezen

Nederlandse onderzoekers (Van Oers, Dingemans e.a.) hebben met name naar koolmeesjes gekeken. Vijf jaar lang volgden zij meer dan duizend koolmeesjes en zij ontdekten dat hun persoonlijkheid door de jaren heen stabiel bleef. (Natuurlijk zijn er wel seizoensverschillen in gedrag, als gevolg van bijvoorbeeld de hormonale veranderingen in de broedtijd.) Zo legden zij bij een test een vreemd voorwerp in het vogelverblijf. Sommige mezen waren er dan als de kippen bij om daar meer van te weten te komen, anderen bleven op veilige afstand. In een andere test lieten ze de vogels schrikken en keken dan hoe lang het duurde voor ze weer terugkeerden naar de voederbodem. Ook bij deze test kwamen de durfals het eerst terug. Soms zijn persoonskenmerken aan elkaar gekoppeld. De snelle verkenners bleken ook het meest agressief tegenover andere koolmezen. Nu zou je verwachten dat de brutaalste vogels het beste af zijn. De "brutalen hebben immers de halve wereld". Het lijkt logisch dat de brutalen zich met meer succes voortplanten en daardoor, de evolutietheorie indachtig, op den duur de overhand krijgen. Dat blijkt echter niet zo te zijn. Volgens

de onderzoekers doet -over een heel koolmeesleven bekeken- elke persoonlijkheid het even goed, maar het verschilt wel per jaar. Het voortplantingssucces hangt niet alleen af van de hoeveelheid voedsel die wordt binnengehaald, en hoeveel vrouwtjes worden versierd, maar ook hoeveel rustige en brutale mezen er in de buurt zijn. Als er veel brutaaltjes zijn, dan produceren de rustige mezen meer nakomelingen, omdat de brutalen te druk zijn met ruzie maken. Zijn er veel rustige mezen, dan hebben de "snelle jongens" wel een voordeel. Een belangrijke egaliserende factor in de natuur is ook het onzekere weer. Een koudeperiode, met op het verkeerde moment in de broedtijd, kan zorgen dat de nakomelingen van de "vroegere vogels" het niet redden, terwijl de jongen van de wat meer "bedachtzamen", die wat later uit het ei zijn gekomen, het wel overleven.

Mensenkinderen

Voor psychologen is natuurlijk interessant in hoeverre de bevindingen bij dieren toepasbaar zijn op mensen. Ongeacht mens of dier, algemeen aangenomen wordt dat aard voor ongeveer 50% erfelijk is en gedrag grotendeels wordt veroorzaakt door (leer)ervaringen. Gelukkig: ook in de mensenwereld kun je niet zeggen dat een bepaald persoonlijkheidstype geleidelijk de overhand heeft gekregen of zal krijgen. En daar komt nog iets bij: waarom precies voelen partners zich tot elkaar aangetrokken? Ook hiervoor zijn wetenschappers met vogeltjes in de weer geweest, nu niet met koolmeesjes maar met zebra's.

Daarover een volgende keer. JH.

WIJZIGINGEN TENTOONSTELLINGSAGENDA 2009

Code	Srt	Plaats	Open	Zaal	Keurdag
DISTRICT DRENTHE					
S12	Afd.	Schoonebeek	17-19 nov.	De Wolfshoeve, Europaweg 132 te Schoonebeek.	17-nov
DISTRICT OVERIJSEL					
E28	Afd.	Enschede III	14 nov.	Het Dorpshuis, Dorpsstraat 98, Lonneker (gem. Enschede)	14-nov
B52	Afd.	Bathmen	21-22 nov.	Clubhuis Postduivenvereniging, De Kuiperij 1, Bathmen.	19-nov
T08	Reg.	Twello l.e.o.	04-06 dec.	Gebouw Intermontage, Twelloseweg 79 e, Terwolde.	2-dec
DISTRICT GELDERLAND					
B02	Afd.	Loenen	7-8 nov.	verenigingsgebouw de Brink, Hoofdweg 5, Loenen	5-nov
E07	Bijz.	Eerbeek	27-29 nov.	Tjark Riks centrum, Derickkamp 2a, Eerbeek.	26-nov
DISTRICT ZUID HOLLAND					
P05	Afd.	Pijnacker VERVALLEN	05-07 nov.	C.J.M.V. gebouw, Kerkweg 24, Pijnacker.	4-nov
S06	Afd.	Spijkenisse	20-22 nov.	De Brielse Brug, Veckhoeke Sluis weg 2, Vierpolders.	20-nov
O21	Reg.	Ouddorp	27-28 nov.	Dorpstienden, Dorpstienden 2, Ouddorp.	26-nov
O11	Int.	Oud Beijerland	03-05 dec.	Clubgeb. Zang en Kleur op de Kleindierenhof, Karel Doormanstr. 1, Oud Beijerland.	2-dec
TT secretaris: H. Baghus, Watermolen 83, 2986 EV Ridderkerk. Tel. 0180 438079.					
DISTRICT OOST BRABANT					
B30	Afd.	Berghem	13-15 nov.	Zalencentrum De Merx, Burg van Erpstraat 25, Berghem.	12-nov
G09	Reg.	Gemert VERVALLEN	27-29 nov.	De 3 Ster, Sportaan 25, Gemert.	24-nov
S23	Reg.	Schijndel	27-29 nov.	SCC De Kajuit, Houtstraat 14, Schijndel.	24-nov
DISTRICT ZEELAND					
A35	Bijz.	Aardenburg VERVALLEN	12-13 dec.	Hof van eede, Dorpsplein 3, Eede	11-dec

Vogels in Thailand 3

De niet onaardig zingende familie *Sturnidae* spreeuwen, ziet u daar net als hier in Nederland overal waar zich de mens heeft gehuisvest. De grootte van deze vogels benadert dus die van een spreeuw tot het formaat van een kauw, hoewel deze laatste tot de familie *Corvus* behoort. Van de 16 hier voorkomende soorten zijn er een 6-tal die alleen in de winter aanwezig zijn, en waarvan er sommige zijn die maar een enkele keer zijn gespot, waaronder de ons bekende spreeuw *Sturnus vulgaris*. De drie hier afgebeelde soorten komen zeer algemeen voor, en nestelen op de bekende wijze in kieren, holten en spleten in door mensen gemaakte monumenten en bouwwerken. Het gedrag, voedsel, vergaderingen, samenscholing, ruzië en toilet maken, gebeurt precies eender. De kuif, - en herdermania's scharrelen overdag rond in paren of kleine groepen om zich te goed te doen vruchten, nectar, en insecten. Aan het eind van de dag scholen de niet broedende en halfvolwassen vogels samen om te gaan slapen. De groepen bestaan hier uit ongeveer een 50-tal exemplaren, en kiezen dan de bescherming en warmte uitstraling van een middel grote stad. In Pitsanulok hebben ze bv. een slaapplek op een druk kruispunt, en daar zitten ze in een knooppunt van (hoog) spanningsdraden, transformatoren en andere elektriciteit apparatuur, gedeeltelijk verlicht door lampen van een groot reclamebord op de bedrading.

Toen wij er in het begin van de avond met de reisgroep langs kwamen in Riksjia's, ging het daar op dat moment mis voor een van hen. Door hun gebruikelijke gekibbel om de beste slaapplek kwam er een in contact met aardgeleiding. Het gevolg laat zich raden, een enorme flits, en toen stortte een gebraden herdermania naar beneden, bijna op de schoot van mijn zwager. Deze door de mania's onvoordelig uitgekozen in gordiaanse knopen uitgevoerde bundel draden, vindt je hier trouwens overal. Medewerkers van een elektriciteit bedrijf Nuon+ zouden er een stulp van krijgen. En dit dan zo ongeveer om de 30 meter!

In Pai maar ook in de omgeving van Chiang Rai kwamen wij in de natuur enkele paarjes kraagspreeuwen tegen, elkaar een prachtig duet toe zingend. Vandaar dat het niet vreemd is dat deze vogel soms in een kooi wordt gehouden. De vogel gedraagt zich ook nog eens opvallend rustig, en gaat direct voor u luikeels zingen. Dit in tegenstelling met de "Whitevented Myna" zoals de in het Engels genoemde kuifmania heet. Deze gedroeg zich in de kooi naast deze uiterst schuw. De bijna geheel zwarte kuifmania die in rust een beetje wit in de vleugel laat zien, toont vliegend een opvallend grote spiegel en heeft bovendien een prachtige kuif.

In de favoriete boom, die volop getooid was met grote rode bloesem, bevonden zich tegelijkertijd met deze soorten nog de grijskopspreeuw, roodoorbuulbuul, en goudvoorhoofdvladvogel. De laatste genoemde hebben wij vroeger ook als kooivogel gehouden. Een prachtige zingende en kleurrijke vogel die meestal voertam is, en gek op insecten en fruit. Dit laatste is wat lastig, daar vruchtenetende vogels hun dunne ontlastings wegspuiten, en die hebben ook nog de gewoonte om de uitgeknepen vellen weg te slingeren. Dat zal in een volière geen probleem zijn, maar in een open kooi in een huiskamer tot protest leiden. Hierdoor moest deze uiteindelijk toch het veld moest ruimen. Ook omdat het zich agressief gedroeg t.o.v. mede volière bewoners. Wij spreken hier over de jaren '70 toen wij nog op een flat woonde. De vogels werden zo vanaf mei op het balkon geplaatst, en in het koelere jaargetijde binnen in de huiskamer. Voor de meeste van ons bestond toen de liefhebberij nog niet uit het fokken van vogels, maar werden ze veelal gehouden voor hun tekening, kleur, zang en gedrag, nog net zo als bij de Thaise bevolking!

Deze houden buiten een paar soorten baardvogels, meestal duiven net als de Indonesiërs de zebra-duif *Geopelia striata*, die nu overigens in bijna geheel Thailand voorkomt. En ook een prachtige parelhalstortel *Streptopelia chinensis* die opgekooit zat bij de "Gouden driehoek" Myanmar, Laos en Thailand! (Onze Vogels 7-09) De andere de veel te veel hier op lijkende is de *Streptopelia orientalis* en is wetenschappelijk benoemd als Oosterse tortel. De verschillen tussen deze twee is niet zo

heel groot, en onderscheidt zich hoofdzakelijk in de nektekening. Deze is bij de oosterse een veerveld van zwarte veren met een wit randje, waardoor er golfachtige patroon ontstaat. En bij de parelhalstortel dit zwarte veerveld uit witte ronde stippen in de toppen. Deze laatste is overigens in zijn geheel wat lichter van tint. In het verleden werden alle hier bovengenoemde duiven regelmatig ingevoerd. Van de parelhalstortel werd ook de ondersoort *Streptopelia chinensis suratensis* gehouden. Deze werd hier de gepareelde Chinese tortel genoemd. Het kenmerk van deze is de aanwezigheid van een contrastrijk stippatroon in mantel en vleugeldek. Dit wordt veroorzaakt doordat alle veertoppen hier lichtcrème van kleur zijn. Een fraaie afb. van deze kunt u evt. nog vinden op de voorpagina van Onze Vogels uit maar liefst oktober 1971

Een andere zeer regelmatige voorkomende duif daar is de Birma tortel, die tegenwoordig nog op diverse sites regelmatig te koop wordt aan geboden. Een duif met een grootte van 23 cm. Ook dit is een *Streptopelia* soort maar nu met *tranquebarica* er achter. In tegenstelling met de meeste duivensoorten, is nu wel het geslacht goed te onderscheiden. Daar de doffer een mooie rode gloed heeft en de duivin een bruine. Vandaar dat ze ook vaak rode Birmatortel worden genoemd. Ook hier de kenmerkende nekkeband, in een uitvoering zoals wij die kennen van de Turkse tortel.

Een heel andere aansprekende vogel was wel de spitsvogel, *Artamus fuscus*. Deze huist daar meestal op hoogspanningsdraden in een soort familieverband, mogelijk had het iets te maken met het feit dat vele groepjes nu vliegvlugge jongen hadden en daardoor nog een groep vormen, maar het blijkt ook soort eigen te zijn. Om de zoveel tijd vloog er een weg, zette stevig aan, en zeilte dan met gespreide vleugels als een dellavlieger in een sierlijke boog weg, om zonder verdere vleugelslag of hoogte verlies terug te keren naar zijn zitplaats. Of het daarbij een insect

ving kon niet worden waargenomen, hoewel dit wel hun voedsel is. Ze lijken in vluchtige opslag veel op zwaluwen, maar doen wat komischer aan door hun breder model. In rust strekt hun vleugels zich net voorbij hun korte brede staart uit. Na waarneming van anderen schijnen ze hierop te steunen net als boomklevers. Ze slapen dus vertikaal hoog in een boom. De gehele Artamidae groep bestaat uit 10 soorten, waarvan

er maar een in dit land voorkomt en de overige in de rest van Azië en Australië. De hoofdzakelijk grijs zwarte vogel, met stevige loodgrijze snavel en zwarte punt, bouwt verder een napvormig nest in bomen.

De hier op de foto geplaatste zaten in de vergulde Chedi van Wat Doi Suthep bij Chiang Mai. De Chedi is momenteel in de renovatie, en om de toeristen te plezieren hebben ze de stalen buizen van de steigers van een gele verflaag voorzien. Geen Bamboe steiger dus die hier ook wel wordt gebruikt. Bovenop deze Chedi is een aantal ringen geplaatst, en daar tussen zat een groepje spitsvogels. Neem aan dat de meeste bezoekers dit laatste ontgaan is, daar het gehele tempelcomplex veel "religieuze" aandacht vraagt! Wij kunnen het u aanraden dit complex met een langdurig bezoek te vereren. Wij troffen het met de aanwezigheid van de toen nagenoeg bladloze vrucht dragende boom. De kleine paarsachtige olijfvormige rijpe vruchten trok vele soorten zachtvoerende vogels aan. Enkele hebben wij u al in een vorig artikel laten zien, o.a. drie soorten buulbuuls verder snoepte daar honingzuigers en brilvogels van deze maaltijd.

Peter Koopmans

Geraadpleegde literatuur:

- ISBN 90-5210-2430
- ISBN 974-85673-6-2
- ISBN 978-90-274-2251-4
- *Onze Vogels* 32e jaargang 10

Oproep: auteur gezocht

Met regelmaat worden wij benaderd met de vraag of in *Onze Vogels* aandacht besteedt kan worden aan het onderwerp "volierebouw". Uiteraard willen we hier graag aan voldoen. Daartoe zijn we nu op zoek naar een of meer personen die aangaande dit onderwerp over voldoende deskundigheid, technische kennis en schriftelijk uitdrukkingvermogen beschikken.

De gedachten gaan uit naar een serie artikelen waarin de gehele bouw in chronologische volgorde beschreven wordt, dus van plannen en tekeningen maken tot en met de uiteindelijke aankleding. Werk- en detailtekeningen e.d. kunnen we dan via de internetsite of mail

beschikbaar stellen aan diegenen die er ook daadwerkelijk mee aan de slag willen gaan. Bent u die deskundige en wilt u uw kennis in dienst stellen van andere leden? De redactie zal in dat geval graag van uw diensten gebruik maken. Uiteraard kunt u rekenen op onze steun als het gaat om tekstcorrectie, (foto)opmaak en wat u verder nodig mocht hebben om tot zo'n serie te komen.

Belangstellenden worden vriendelijk verzocht even contact met mij op te nemen. Dat kan uiteraard via het bondsbureau.

Hans van der Stroom

www.mangoverde.com

De "Mangoverde World Bird Guide". Deze site is een volledig door vrijwilligers gerund project, met als doel om een vrij toegankelijke "veldgids" voor alle vogels van de wereld te bieden. Het belangrijkste doel daarbij is om informatie te verstrekken die mede kan leiden tot de wens om de ze vogels en hun leefomgeving te beschermen. Op dit moment zijn er een kleine tienduizend vogels in opgenomen, samen met 2990 vogelgeluiden, 21.000 foto's en 494 video's. Het enig minpuntje is de gebrekkige zoekfunctie: de site is volledig in het Engels en dat maakt het soms lastig om snel in de juiste vogelfamilie te zoeken. Is men daar echter eenmaal terechtgekomen, dan laat elke soort zich ook op Latijnse naam aanklikken. De site valt vooral op door de mooie foto's die er op te vinden zijn. Veel fotografen verlenen belangeloos hun medewerking en stellen foto's beschikbaar. Van veel vogels zijn ook kwalitatief goede zangopnamen beschikbaar en de informatie over bijv. het verspreidingsgebied is adequaat.

Via dezelfde homepage kunt u ook soortgelijke projecten over vinders en libellen aanklikken.

Onze mening: Mangoverde is geen site voor uitputtende informatie over een vogel, maar zeer zeker de moeite waard voor degene die "lekker plaatjes wil kijken"!

Ook interessante sites te melden? Tip onze redactie!

Een rondreis door West- Australië – Deel 3: Prachtelfje of Splendid fairy-wren

Van 20-10-2008 tot 08-11-2009 heb ik samen met Herman Kremer, Australië kenner en auteur van verschillende boeken over parkieten en papegaaien, een rondreis gemaakt door West Australië. Een unieke mogelijkheid omdat Herman vele mooie 'vogelplekjes' weet en binnen Australië verschillende kwekers kent. Hij had dan ook de hele reis zo voorbereid dat we van dag tot dag naar een logeeraadres reden waar we een grote verscheidenheid aan (bijzondere) vogels mochten verwachten. Ook stonden een paar bezoeken aan kwekers op het programma. Voor mij betekende dit dat ik mij gedurende de hele reis helemaal kon focussen op de vogels van West- Australië. In een aantal delen doe ik hierover verslag. In dit deel stel ik graag het prachtelfje aan u voor.

Een vogeltje dat je in Nederland niet zult aantreffen is het prachtelfje of zoals hij in Australië wordt genoemd de splendid fairy-wren. Een adembenemend mooi vogeltje, ongeveer zo groot als een winterkoninkje. De splendid fairy-wren is een van de 12 soorten van het geslacht *Malurus*. De vogels uit dit

geslacht staan algemeen bekend als 'elfjes' en hebben hun verspreidingsgebied in Australië en Nieuw-Guinea. In 1975 werd de splendid fairy-wren ingedeeld bij het geslacht *Maluridae*. Uit recent uitgevoerd DNA-onderzoek is gebleken dat de splendid fairy-wren gerelateerd is aan het geslacht *Meliphagidae* (honingeters) en de

Pardalotidae (diamantvogels).

Mijn eerste kennismaking met de splendid fairy-wren was in de buurt van Pemberton. In een eerder stadium had ik de red-winged fairy-wren, een nauw verwante soort, al gezien tijdens een wandeling rond 'Lake Seppings' een meertje in de buurt van Albany. Ook toen was de opwinding groot bij mij. De fluorescerende bevedering van deze vogeltjes is zo schitterend dat je ze, ondanks hun kleine gestalte, niet kunt missen. Helaas lukte het mij toen niet om een foto van dit vogeltje te maken. Gelukkig kreeg ik in het verloop van mijn reis door West-Australië meerdere kansen om goede foto's van beide soorten te maken.

Uiterlijke kenmerken en geslachtsonderscheid

De splendid fairy-wren is een klein vogeltje van ongeveer 14 cm. met een naar verhouding lange staart. Het mannetje is in zijn broedkleed gemakkelijk van het vrouwtje te onderscheiden. Hij heeft een overwegend violetblauwe lichaamskleur. Het voorhoofd

red winged fairy wren

Splendid fairy wren-man

Splendid fairy wren-pop

en de oorstreek zijn helderder violetblauw van kleur. Op de kop bezit dit vogeltje een zwarte oogstreep die verbonden is met een zwarte nekband. Ook de borst is voorzien van een smalle zwarte band, die ongeveer van schouder naar schouder loopt. Het broedkleed draagt het mannetje gedurende de voortplantingsperiode. Ze hebben dan een mooiere versie van het gewone verenpak om indruk te maken op de vrouwtjes. Buiten de voortplantingsperiode heeft het mannetje een winterkleed dat overwegend bruin van kleur is met blauwe vleugeldekkers en een blauwe staart. Het vrouwtje lijkt op het niet in broedkleed verkerende mannetje maar bezit een bruine oogstreep en het blauw in de vleugels ontbreekt.

Het wisselen van broed- en winterkleed wordt eclipsrui genoemd. Bij vogelsoorten waar dit bij voorkomt verschilt het broedkleed in een aantal opzichten van het winterkleed, te weten:

- felle kleuren.
- allerlei metaal-achtige glanstinten (o.a. ook bij verschillende eendsoorten en spreuwen)
- accessoires als kleurvlekken, pronkveren en sierkragen.

Leefgebied

Het leefgebied van de splendid fairy-wren varieert van bos tot droog (doornig)

struikgewas. Hierbij gaat hun voorkeur uit naar gebieden met een zo dicht mogelijke vegetatie. Hier leven ze in groepen van twee tot acht vogels. De omvang van de groepen neemt af met toenemende dichtheid van de vegetatie. De groep bestaat veelal uit een sociaal monogame combinatie van één of meer mannelijke of vrouwelijke helpende (jonge) vogels.

Voedsel

Het voedsel van de splendid fairy-wren bestaat voor een groot deel uit kleine insecten zoals mieren, sprinkhanen, krekels, spinnen e.d. Dit wordt aangevuld met kleine hoeveelheden van zaden, bloemen en fruit. Ze zoeken hun voedsel voornamelijk op de grond of in struiken die minder dan twee meter boven de grond staan.

Broedproces

De vogels broeden vanaf eind augustus tot en met januari. Zware regenval in augustus kan het broedproces echter vertragen. Het ronde, koepelvormige nest wordt gebouwd door het popje en wordt gemaakt van losjes geweven grassen en spinrag. De ingang van het nest bevindt zich vaak dicht bij de grond en ligt veelal goed verborgen in de dikke en vaak stekelige vegetatie van o.a. de *Acacia pulchella*. Tijdens het broedseizoen worden één tot twee broedsels groot gebracht.

Een legsel bestaat veelal uit twee tot vier roodbruin gevlekte witte eitjes. De eitjes zijn ongeveer 12 x 16 mm groot. De broedduur bedraagt ongeveer twee weken. Jonge vogels blijven een jaar of meer in de familie als 'hulpverleners'. Zij helpen de ouders bij het voeren van de jongen en het verwijderen van de fecaliën uit het nest. Oudere jonge vogels verlaten de groep vaak pas in het tweede jaar. Meestal maken ze dan deel uit van een aangrenzende groep maar ook blijven ze wel op basis van hun dominantie in de oorspronkelijke groep.

Bijzonderheden

Opmerkelijk in het gedrag van de splendid fairy-wren is het feit dat ze enerzijds sociaal monogaam zijn, omdat zij een vaste levenspartner kiezen, terwijl beide partners tegelijkertijd tevens seksueel promiscue zijn. Hetgeen betekent dat ze er verschillende, wisselende, seksuele contacten met andere partners op na houden. Uit onderzoek hiernaar is gebleken dat meer dan een derde van de nakomelingen voort komen uit relaties met andere partners.

A. van Kooten

Literatuur: *Birds of Australia* – Graham Pizzey & Frank Knight

Website: www.vogelproblemen.nl

Door Ger Essenberg

Deze maand siert een prachtige groenneklori onze kalender. De groenneklori die in het Engels ook Rainbow Lorikeet wordt genoemd behoort tot de zogenaamde wigstaart- of veelkleurenlori's en omvat maar liefst 12 ondersoorten. Op de foto is niet duidelijk te zien hoe de vogel er eigenlijk uit ziet, daarom zal ik hem in het kort voor u beschrijven. Geslachtsonderscheid is niet te zien, echter met de moderne methoden zoals DNA- veronderzoek e.d. moet dit geen probleem voor ons zijn. De lichaamskleur is overwegend glanzend groen, de bevedering van het voorhoofd, het voorste deel van de schedel, wangen, teugels en kin blauw. Deze blauwe kleur gaat op het achterste deel van de schedel, de bovenzijde van de borst en achterzijde van de wangen over in een bruinzwarte kleur. In de nek zien we de geelgroene band waarnaar onze lori genoemd is. De veren van de borst zijn rood met blauwzwarte zomen. De buik is donkergroen. De aarsbevedering is geelgroen met donkergroene zomen net als de dijen en de onderstaartdekveren. De onderdekvleugelveren zijn oranje. Verder bevindt zich aan de onderzijde van de vleugels een brede gele band. De onderzijde van de staart is olijfgel. De naakte smalle oogringen zijn grijs en de iris van de ogen roodbruin. De poten zijn grijs en de snavel oranje-rood. Het formaat van deze lori's is 28 cm. De ringmaat is 6 mm.

Groenneklori's komen van oorsprong voor in de Zuidelijke Molukken, Westelijke Papoea-eilanden, Noordwest- en Zuidwest Nieuw-Guinea. Buiten het broedseizoen komen ze in hun natuurlijke leefgebieden in grote zwermen maar ook kleinere groepjes voor. Ze bewonen de tropische regenwouden, landschapsgebieden met open boombestanden en andere vruchtplantages. Doordat het echte vruchteneters zijn, richten ze op deze plantages en appelboomgaarden soms grote schade aan. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit nectar, bloesems, vruchten, bessen, zaden, pollen, insecten en hun larven.

Lori's kunnen we het beste huisvesten in ruime volières en de minimale lengte moet zeker 3 à 4 meter x 1 meter breed x ongeveer 2 meter hoog zijn. Omdat lori's geen echte vlegers maar meer klauteraars, klimmers en springers zijn, hebben zij langere volières niet nodig. Wel moeten we rekening houden bij het aanbrengen van zitstokken, takken e.d. dat de vogels elkaar niet kunnen bevuilen met hun dunne ontlasting die bij lori's normaal is. Het wordt daarom aanbevolen om de wanden van hun verblijf van glad materiaal te maken zodat de dunne ontlasting met gemak verwijderd kan worden. De vogels moeten het hele jaar door dikwandige nestblokken tot hun beschikking hebben, lori's gebruiken deze blokken niet alleen als nest- maar ook als slaapgelegenheid. Het nachtverblijf dient verwarmd te worden omdat niet alle soorten winterhard zijn. Verwarming is gewenst omdat sommige soorten in de winter broeden. Door de kou koelen de eieren snel af, vooral als de vogels voor een langere tijd het nest verlaten. Het is daarom aan te bevelen de temperatuur niet lager dan 10°C te houden. Omdat sommige lori's waaronder de groennek het gehele jaar door broeden, is het noodzakelijk dat de fokruimte over een kunstmatige verlichting beschikt. Een kunstmatige verlichting schept de mogelijkheid om de dagen kunstmatig te verlengen tot minimaal 12 uur en biedt de mogelijkheid aan de oudervogels om hun jongen over de dag voldoende voeding aan te bieden.

Het binnenvverblijf moet niet kleiner zijn dan 2m lengte x 1m breed x 2m hoog. De bodem van het buitenverblijf moet goed gedraineerd worden, zodat de dunne ontlasting met gemak weggespoten kan worden. Dit geldt natuurlijk ook van het binnenvverblijf, ook dit moet gemakkelijk schoon te maken zijn anders wordt het snel een vieze kleverige bende. Lori's zijn verzot op een regenbuitje, dus maak uw buitenvolière zodanig dat regen op een bepaald gedeelte vrij spel heeft. Gaat dit niet dan raad ik u aan te dagelijks lekker te broeien, u zult zien dat ze hiervan zullen genieten, zij spreiden hun vleugels en

Foto 5: Alex Mulder

gaan zodanig zitten dat ze heerlijk van dat water kunnen genieten. Een kunstmatige regeninstallatie aan brengen gaat natuurlijk ook, maar niet iedereen is daarvoor in de gelegenheid.

Als we met de lori's willen gaan fokken dan moeten zij beschikking hebben over een dikwandig nestblok cq slaapgelegenheid met de afmetingen van ca. 40 – 50 cm hoog en een bodemoppervlak van 20 x 20 cm. Het invleggat dient een diameter te hebben van 7 cm. Als nestmateriaal gebruiken we een laag houtspaanders die stevig aangestampt moet worden, doen we dit niet dan bestaat de kans dat de eieren wegzakken tussen de spaanders. Als de jongen er zijn moet vanwege de dunne ontlasting van de jongen, regelmatig deze nestbodem ververst worden.

Groenneklori's zijn op een leeftijd van ongeveer één tot anderhalf jaar broedrijp. Zoals ik al eerder aangaf, broeden ook deze lori's het hele jaar door, daarom is het verstandig het nestblok in het verwarmde deel van hun verblijf op te hangen. Over het algemeen zijn groenneklori's gemakkelijke fokvogels die regelmatige meerdere broedsels zonder problemen grootbrengen. De pop legt meestal per broedsel 2 witte eieren. De broedtijd bedraagt 24 dagen en de jongen vliegen na ongeveer 8 weken uit. Ze lijken dan al sprekend op de ouders, ze zijn dan alleen nog te herkennen aan de zwartbruine snavel en het iets kleiner formaat. Na het uitvliegen worden de jongen nog geruime tijd door de ouders bijgevoerd. Deze periode kan zolang duren tot dat er nieuwe jongen in het nest liggen. Ik raad u aan om dan de oudste jongen apart te zetten, anders bestaat de kans dat de nestjongen onvoldoende voedsel krijgen.

Ik had al eerder vermeld dat lori's echte nectar- en vruchteneters zijn. Het zijn dus vogels die hoofdzakelijk leven van bloesems, nectar, bladknoppen, en verschillende soorten zachte vruchten. Sommige nemen ook wat zachte insecten en hun larven tot zich. Gelukkig bestaan er tegenwoordig prima voeders en zachtvoerders die we kant-en-klaar kunnen kopen. Kijken we naar de diverse advertenties in Onze Vogels en we zien een keur aan diverse lorivoeders, meestal in poeder- of korrelvorm, deze voeders moeten aangelengd worden met water tot een smeulige brij zodat we uiteindelijk een prima lorivoeding hebben. Dus babyvoeding, zoals kindermelk en Olvarit hebben we niet meer nodig.

Al in 1980 meldde de heer W.F. Scheuerman de eerste fokresultaten met groenneklori's en lazen we in Onze Vogels oktober '80 zijn bevindingen.